

CITAT

Zbor: "Nepremagljivo, neukročeno, nepokoren sveto spoštovanje, ki je prej prešinjalo posluh in mišljenje ljudstva, je daleč proč. Morda se kdo boji. Uspeh je smrtnim bog in več kot bog."

Ajshil

90
MARIBOR
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE

**FESTIVAL
BORŠNIKOVO
SREČANJE
BORŠNIK
THEATRE
FESTIVAL**

Kdo je kaj na Festivalu BS

Danilo Rošker, direktor SNG Maribor
Alja Predan, vodja Festivala BS
Vili Ravnjak, umetniški vodja
Drame SNG Maribor
Drago Prosnik, vodja tehnike SNG Maribor

Tone Partijčič, predsednik
Sveti Festivala BS
Lidija Koren, izvršna producentka
Festivala BS
Alan Kavčič, odnosi z javnostmi
Ksenija Repina, urednica publikacij
Festivala BS
Darko Štandekar, tehnični vodja
Ivan Vinovrski, fotograf Festivala BS
Franci Rajh, arhivar Festivala BS

Selektorica programa 44. Festivala BS
dr. Barbara Orel

Strokovna srečanja
Jernej Novak
Voditelja pogovorov o predstavah
Jaroslav Skrušný in Jernej Novak

Strokovna žirija 44. Festivala BS
dr. Blaž Lukar, Mario Brandolin,
Gregor Butala, mag. Mojca Jan Zoran,
dr. Maja Haderlap

Žirija za Boršnikov prstan
Tone Partijčič, Rapa Šuklje, Peter Ternovsek

Blagajna SNG Maribor
Odprta od ponedeljka do petka
od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 19.30,
v soboto od 10.00 do 13.00
in vse dni uro pred predstavo.

Več informacij na www.borstnikovo.si

Bilten – interni informator Festivala BS
Urednica: Ksenija Repina
Pomočnica urednice: Eva Mahkovic
Uredništvo – študentke AGRFT: Urša Adamič, Tereza Gregorič, Vesna Hauschild, Nuša Komplet, Tea Kovše, Eva Kraševč, Nika Leskovšek, Eva Mahkovic, Kaja Pregrat, Anita Volčanjkšek
Oblikovanje: Danijela Grigic
Stavek: Sašo Potočki
Tisk: Dravske tiskarne Maribor
Naklada: 200 izvodov
Maribor, oktober 2009

Refleksija

Kako naprej?

Nova gripa, nove bolezni in diagnoze so zajele tudi gledališča. Padla je prva žrtv v verjetno ne zadnjem. Slovensko stalno gledališče Trst je zaprlo svoja vrata. Naš kulturni prostor se krči. Izgubljamo narodno gledališče, ki nas povezuje z ljudmi izven matične države in opozarja na našo kulturno dediščino. Prav zaradi tega je v soboto potekalo solidarno srečanje slovenskih igralcev s kolegi iz Trsta, kjer so govorniki prosili, zahtevali in nam dopovedovali, kako pomembno je gledališče. V polprazni dvorani, v kateri je bila le peščica mladih, ki smo skupaj z ostalimi poslušali zahteve ter prošnje govorcev. Z vsakim aplavzom smo podprtli besede in misli. Pa vendar je njihova sobotna tekmovalna predstava ostala izgubljena v zraku. Nismo je videli. Vse, kar je od ostalo od predstave v gledališču Trst, je bil klobuk, ki je romal iz rok na glave in spet v roke ter s tem opozarjal na neprijeten položaj ustvarjalcev, ki so tako v umetniški kot v socialni stiski. Čeprav so si v zgodovini že izborili svoj status, sedaj izgleda, kot da ponovno izgubljajo bitko, pa vendar so se še vedno pripravljeni boriti. Tudi mi moramo stopiti z njimi v ta boj. Vsi govorniki so apelirali svoje govore na nas, da bi prebudili naše zavedanje o pomembnosti gledališča tudi izven zanisanih mej Slovenije. Aleš Valič je povzel besede ministre za kulturo, ki je poudarila, da zvonjenje v gledališču Trst opozarja tudi na druga naša gledališča, ki prav tako niso v rožnatih položajih. Živimo v svetu, kjer smo ljudje odvisni od materialnih dobrin in sredstev. Brez tega težko naredimo karkoli. Ujeti smo v ta potrošniški krog. Gledališče ni izjemna, za svoje delovanje potrebuje sredstva, ki jih sedaj primanjkuje. Naj gredu ustvarjalci v Trstu na cesto in prosjačijo. So besede dovolj? TK

Pokrovitelji

44.

FESTIVAL BORŠNIKOVO SREČANJE BORŠNIK THEATRE FESTIVAL

16.–25. OKTOBER / OCTOBER 2009

Osmišljevanje smisla

Ajshil Oresteja

O čem molčiš

Nocjo se bo v tekmovalnem pro-

gramu še v drugo predstavila SNG Drama Ljubljana, tokrat z Ajshilovo tragedijo Oresteja v sodobnem prevodu Marka Marinčiča ter režiji Jerneja Lorenca. Antična Oresteja, edina ohranjena starogrška trilogija, je doslej na slovenskih održi zaživila v Korunovi uprizoritv leta 1968 na odru SNG Drama Ljubljana (lansko leto je bil na Festivalu BS predstavljen zbornik ob 40-letnici predstave) ter Magelli-jevi leta 1983 v Drami SNG Maribor. Lorenci se s preizkušeno ekipo sodelavcev, dramaturgom Pop Tasićem in Valentijem, skladateljem Rožmanom, scenografinjo Radulovićevo, spopade z večnim in dialektičnim odnosom do svetega, se posledično dota-kne vprašanja o občecloveških vrednotah in tako razpira tudi univerzalni problem človeškega bivanja. Od družinskih vezi preko državne ureditve do božje kozmičnosti in nekonsistentnosti

teh sistemov teče nit predstave.

Spremljamo intimno zgodbo mladega Oresta z jasno razčlenjeno in usodno določajočo preteklostjo njegove rodbine, ki jo spoznamo v prvem delu. Praktično ni hudodelstva, ki ga njegovi predniki ne bi zagrešili; od umora v sorodstvu do krvoskrustva in kanibalskih pojedin. Gre za obnavljajoče, neizprosno rodbinsko prekletstvo, v katerega smrtonosni tok v drugem delu z umorom matere Klitajmestre stopi tudi Orest, čeprav po božjem, Apolonovem ukazu maščuje umor oceta Agamemnona, ki ga je zgrešila njegova mati.

Krvava družinska drama pa se v tretjem delu prevesi v politično (celo državotvorno) dramo, ki je Ajshilu služila za »poetično« obrazložitev demokratično urejenega »moškega kluba« Atene. Znajde se pred sodiščem, kjer postane točka spora med bogovi; med patriarhalnima Apolonom in Ateno ter matriarhalnimi Eri-nijami, v kateri slednje pogorijo.

Ajshil Oresteja

Naslov izvirnika 'Opšteta'

Premiera: 17. januar 2009 Veliki oder, SNG Drama Ljubljana

Stara dvorana

Predstava traja 4 ure 25 minut in ima dva odmora.

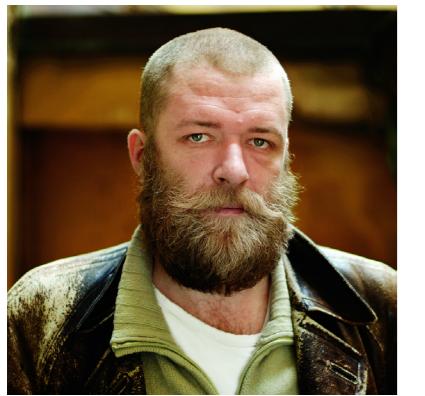
Prevajalec **Marko Marinčič**
Režiser **Jernej Lorenci**
Dramaturga **Nebojša Pop Tasić**, **Nejc Valenti**
Scenograf **Branko Hojnik**
Kostumografinja **Belinda Radulović**
Skladatelj **Branko Rožman**
Oblikovalec svetlobe v videa **David Orešič**
Lektorica **Tatjana Stanič**
Fotograf **Peter Uhan**
Asistent režije **Andrej Jus**
Asistentka dramaturgije **Nuša Komplet**
Asistentka scenografije **Ivana Apostolova**

Nastopajo:

Tantal, mrtvi praprapred Oresta **Igor Samobor**
Ifigenija, mrtva Agamemnonova hči in Orestova sestra **Iva Babić**
Klitajmestra, žena argoškega kralja Agamemnona **Polona Juh**
Agamemnon **Miha Nemec** k. g.
Kasandra, hči trojanskega kralja Priama,
Agamemnonova ujetnica **Barbara Cerar**
Ajjist, Agamemnonov bratranec, Klitajmestrin ljubimec **Rok Vihar**
Orest, sin argoškega kralja Agamemnona **Aljaž Jovanović**
Elektra, Agamemnonova hči in Orestova sestra **Saša Mihelčič**
Apolon **Alojz Svetec**
Pitija, Apolonova prerokinja v Delfih **Silva Čušin**
Atena **Barbara Vidovič** k. g.

Zbor
Metoda Zorčič, **Meta Vranič**, **Maja Sever**, **Barbara Žefran**, **Vanja Plut**,
Jure Lajovic k. g., **Tomislav Tomšič** k. g., **Matevž Müller AGRFT**, **Blaz Setnikar AGRFT**, **Andrej Zalesjak AGRFT**

informator

DRAMA

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA LJUBLJANA
1000 Ljubljana, Erjavčeva 1, Slovenska

Jernej Lorenci

1973. Že v srednjoešolskih letih je pod okriljem Mrtvega gledališča Maribor rezirjal prve uprizoritete. V Dramskem studiu se je dokončno navdušil za gledališče. Po končani gimnaziji je študiral gledališko režijo na AGRFT v Ljubljani pod mentorstvom vodstvom Miletta Koruna in Matjaža Zupančiča. Leta 1996 je režiral diplomsko predstavo, Sofoklejevo *Antigono*, s katero je tri leta kasneje tudi diplomiral. Leta 1997 je bil med soustanovitelji Gledališke šole Prve gimnazije Maribor. Po študiju si je režijske izkušnje nabiral v slovenskih, hrvaških in bosanskih gledališčih. Bil je umetniški vodja Gledališča Ptuj. Za režijsko delo je prejel mnogo domačih in mednarodnih nagrad, med drugim Borštnikovo nagrado za najboljšo uprizoritev v celoti *Razmadežna* (SNG Drama Ljubljana, 2002). Za režijo uprizoritev *Ep o Gilgamelju* (SMG Ljubljana, 2005) je na 41. Borštnikovem srečanju prejel nagrado za režijo. Leta 2006 je postal asistent, leta kasneje pa docent za področje gledališke in radijske režije na AGRFT Ljubljana.

SNG Drama Ljubljana

Erjavčeva 1, 1000 Ljubljana
T: +386 (0)1 252 14 62, 252 14 92, 425 82 28
F: +386 (0)1 252 38 85 | www.drama.si

SNG Drama Ljubljana je gledališka hiša z najdaljšo tradicijo, ki se vleče vse od časov Dramatičnega društva iz 1867. leta; ima najštevilnejši stalni igralski ansambel, največji obisk publike, največje število premier na sezoni, od tega precej na komornem odru Mala drama. Uprizorajo vse od slovenske in svetovne dramske klasične do sodobnih gledaliških iskanj. V zadnjem času ima številne in uspešne izmenjave z gledališkimi hišami iz širše regije.

11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi **Barčica za punčke**

Mali oder

11.00 Breda Pugelj: **Podstresje**

Režiserka Breda Pugelj • KD Mariborski oder

Komorni oder

17.00 Knjige na Festivalu BS

Peter Božič **Šumi**Vinko Möderndorfer **Lep dan za umret**Peter Rezman **Beseda te gleda**Jaroslav Skrušný **Varuhi spomina**

Literina knjigarna

17.30 Dodatni program

Na obrežju

Režiserka Breda Pugelj • KD Mariborski oder

Komorni oder

18.00 Festival BS druge

Gremo se poezijo

Avtorka koncepta in mentorica Simona Šmajš •

Gledališki in plesni krožek OŠ Spodnja Kungota

Prva gimnazija

19.00 Tekmovalni program

Ajshil: Oresteja

Režiser Jernej Lorenci

SNG Drama Ljubljana

Stara dvorana

20.00 Dodatni program

Milena Marković: **Barčica za punčke**

Režiserka Ana Tomović

Srpsko narodno pozorište Novi Sad

Tribuna na Velikem odru

20.00 KGB v času FBS

Branko Završan: **Solistka**

11.00 Strokovni pogovor o uprizoritvi **Oresteja**

Mali oder

17.00 Knjige na Festivalu BS

K norosti (in revoluciji): branje Josette Féral **Režija in igra****Drama, tekst, pisava****Amfiteater, revija za teorijo scenskih umetnosti**

Literina knjigarna

18.00 Festival BS druge

Branislav Nušić: Gumb

Mentor Elvis Berljak • Gledališka skupina KD Prežihovci

Maribor

Prva gimnazija

19.00 in 22.00 Dodatni program

Johann Wolfgang von Goethe, Arturo Annecchino

Faust Fantasia; Melolog za glas in klavir

Izvajata Peter Stein (recitator) in Arturo Annecchino

(pianist)

Stara dvorana

20.00 KGB v času FBS

Koncert zasedbe **Piazzolley**

21.00 Spremljevalni program

Ništrc

Avtorja zamisli Tomaž Grom in Špela Trošt • Zavod

Sploh v koprodukciji z Yanvii (Italija)

Mali oder

Katarzična Krizantema

Tone Partijčič je hvalezen medijem, ki so nadvse prijavljeno pozdravili novo direktorico gledališča, Aljo Predan: »Zelo me veseli, da se Maribor pokaže ne tako lokalen in patriotski, kot je v nekaterih glavah.« Je dejal in nasmeh dobrodošle namenil še Jaroslavu Skrušnemu in Jerneju Novaku, zdaj že tradicionalnima voditeljem strokovnih pogovorov. Sobotnega je zaznamovala presenetljiva polna dvorana malega odra, katere kapacitetu je navadno premostozmerna z odstevanjem festivalskih dni. Preko Partijčiča se v črno dvorano naseli pozitivno naravnarjan Cankar: »Danes smo trije, čez dve leti nas bo pet.«

Skršný pove, da se je strah štarta velikega dionizičnega praznika s komorno predstavo v primerjavi s preteklimi mijuzki velikih zasedb, razblinih že ob prvih tonih glasbe. Vsi elementi poleg le-te: reflektorji, scenografija, ples, petje in igra so po mnemiju zbranih ne le zadovoljni, temveč ustvarili presežek, ki je prvič, odkar so na odrh FBS sanson in kabareti, lahko upravičeno oklican za gledališki dogodek. Skrušný sporočilo predstave vidi v sintagi iz sanosa – pogled na svet skozi mačje oči. Pogled iz obrojba, margine, ki pa je zelo oster, kritičen in reflektira dojanje med ljudjimi. Igralka Janja Majzelj potrdi, da je v delih Svetlane Makarovič, avtorice sanosov izdanj sanosov, ki ima, sploh, čedamo misel na občuteni klavir, tokrat bolj domač, temčnejši cankarjanski privok, je opozoril Skrušný.

Postavi se še vprašanje o izboru naslova, ki ima prepotr odgovor v tem, da se pač nudilo in ker je »čula, kdaj je bilo prav in če bi tam kdo zmotil, bi me pogodil. Absolutno pa nisem režiser, tudi nisem pevec, imam pa nek dramaturški talent, občutek za zgodbo,« z nasmehom zaključi. Barbara Orel izbrala občudovanje nad igralskim prehajanjem iz ene v drugo vlogo pri posamezni pesmi, sama dramaturgija pa se ji zdi nekoliko razpršena.

Postavi se še vprašanje o izboru naslova, ki ima prepotr odgovor v tem, da se pač nudilo in ker je »čula, kdaj je bilo prav in če bi tam kdo zmotil, bi me pogodil. Absolutno pa nisem režiser, tudi nisem pevec, imam pa nek dramaturški talent, občutek za zgodbo,« z nasmehom zaključi. Barbara Orel izbrala občudovanje nad igralskim prehajanjem iz ene v drugo vlogo pri posamezni pesmi, sama dramaturgija pa se ji zdi nekoliko razpršena.

Polde Bibič, ki letos praznuje srebrno obletnico prejema Borštnikove prstane, prizna, da je selo predstava gledalnic popolnoma nedolzen, da ni preuil napovednika in bil nato skrajno presenečen nad kvaliteto dogodka, saj je pričakoval zapraskeno recitacijo, prevezeta ga je celo vodila v nekoliko usodo misel, da je najboljše že bilo video in da je prepotr odgovor v tem, da se pač nudilo in ker je »čula, kdaj je bilo prav in če bi tam kdo zmotil, bi me pogodil. Absolutno pa nisem režiser, tudi nisem pevec, imam pa nek dramaturški talent, občutek za zgodbo,« z nasmehom zaključi. Barbara Orel izbrala občudovanje nad igralskim prehajanjem iz ene v drugo vlogo pri posamezni pesmi, sama dramaturgija pa se ji zdi nekoliko razpršena.

Takšna tematizacija je na neki način rezultat preteklih performansov Vie negative – lahko pa povsem avtokonivo – od katerih je, vsaj na nivoju primarnega šoka, najbolj burila glasove uprizoritev uvrščen v teatralni program in hitro se ponudilo ogromno rešitev v prid tej odločitvi: dramske gledališče na podlagi dobrih medsebojnih odnosov, ki so po njem bistveni za produktivno skupno ustvarjanje. Janja prizna, da se je na začetku veliko izgubljala v iskanjih, oni pa so lovili nitke in me podpirali. Vsi prisotni prevezeta potrdijo, da je sinronost med vsemi nastopajočimi suverena – glasbeni detajli med hvalevredno odrejenimi pesvimi premori odlično punktirajo bistvo pesmi. Jelena, violinistka, nam zaupa, da svojeglava pesnica in pisateljica, ki je obenem njenja menečna, saj ji je podarila prvo violino, na presenečenje vseh ni posegal v proces vaj, niti pa prisla na generalko, pač pa le na premiero – »izvajat. Njeno zaupanje si stejejo v veliki časti. Skrušný »provokativno vpraša«, če svoje tekste dodala zato, ker pesničini niso dovolj sporočilni, kar Janja zavrne in razloži, da je pač hotela dati predstavi svojo noto, sicer bi bil to koncert. »Hotela sem, da bi to, kar pride do mene, ko mi gredo pokonci kocino ... pride do ljudi in jih zadane z isto silo. Imela sem možnost, da bi njeni tekste uporabila tudi za vmes, nato sem ugotovila, da bi bila sama potem le interpretinja. Brez veze bi bilo, da govorim o nejej, saj jo vsi poznamo. Nikakor pa s temi teksti nisem hotela dajati občutka, da jaz vse vem, vi pa ste neumni.« Jelena doda, kako je Svetlana po premieri komentirala Janjinje monološke vložke z besedami »kaj je vse ta čarovnica našla v mojih pesmih.« Skrušný se naveže na Janjinje različne vloge, ki govorijo kratke pasuse med pesmimi, z vsakim

Izhodiščni tematski nastavki so se nato razvijali skozi govore igralcev, ki so bodisi poudarjali težo pa tudi težavnost prehajanja poti ter metaforično zajemali dogodivščine iz preteklosti za prezentacijo (pa tudi umestitev aktualnega stanja) (Aleksander Valič), skozi detajno povzemanje zgodovinskih prelomov poudarjali kilometrično te poti (Adrian Rustič) ali se pretresljivo zavzemali za ohranitev »našega« (Stefka Drolc). Polde Bibič je še podaril pomen kulture (in predvsem – zamejskega – gledališča) pri osamosvojitvenem procesu, na kar se v tem anemični času ob kapitalistični logiki vrtenja sveta rado posveta. Zaključili pa so z navidezno prepotrim dejstvom, da gledališče mora biti (Miranda Caharija).

Svoj glas podpore so dodali še Tone Partijčič (Borštnikovo srečanje), Alja Predan (Društvo gledaliških kritikov in teatroglog Slovenia – Janja Vesna Predan), Aleš Valič (AGRFT), ZDUS in Studio Trag (Slovenska gledališka šola v Trstu). Preko pisemskih korespondenc, pa skoziglas Janka Petrovca še Mitja Rotovnik, Gojimir Lešnjak Gojc in Polona Vetrh. Solidarnostni dogodek se je po naključju dramaturgij, ki si ga je zorganiziral Borkant, uvedel na posnetku Borkantovih. Borkant, ki so konceptualno prav sklepni moment atiške tragedije. Znak za nostalgično oziranje po preteklih dosegih, sklep nekega razvojenega obdobja ali rojstvo feniska kolapsa (katerega pokazatelj je nenazadnje tudi upad publike).

»Norci so zunaj.« Res je. Največ nosorje tega sveta je zame to, da se ljudje streljajo, mučijo, pobijajo, tožijo zaradi metra zemlje in ubijajo drugačnost. Ni potrebe po tem! Vojna je po mojem domenu moškega princa, sprenevedanje. Če bi moralis na primer sami ubiti kozlička, ga verjetno ne bi, meso pa vendarle jemo, vključno z mano, priznam. Sicer ga jemalo, a to ni opravljeno, vem. Kar